

результати їх досудового розслідування. *Генеральна прокуратура України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

Шубіна Світлана Анатолівна,
аспірант кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАПОБІГАННЯ ПРИВЛАСНЕННЮ, РОЗТРАТИ МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ У СФЕРІ ЖИТЛОВО- КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА В УКРАЇНІ

Анотація. Висвітлено основні заходи, спрямовані на запобігання кримінальним правопорушенням, їх детермінації, що вчиняються у сфері житлово-комунального господарства, а також підвищення ефективності діяльності органів, що здійснюють протидію злочинності.

Ключові слова: профілактика кримінальних правопорушень, житлово-комунального господарства, запобігання злочинності.

Summery: The main measures aimed at preventing criminal offenses, their determination, which are carried out in the field of housing and communal services, as well as improving the efficiency of bodies involved in combating crime are highlighted.

Keywords: prevention of criminal offenses, housing and communal services, crime prevention.

У ст. 47 Конституції України закріплено, що кожен має право на житло, а держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу його побудувати, придбати у власність або взяти в оренду. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду. У той же час, особливу роль у забезпеченні благополуччя населення відіграє розвиток комунального господарства, яке повинно відповідати європейським стандартам. Наявність цивілізованих житлових умов, надання комунальних послуг, що відповідають вимогам населення, дають можливість забезпечити в країні комфортні умови для проживання та роботи. Житлово-комунальне господарство займає основне місце в системі національного господарства, є поліструктурною, комплексною, системною галуззю, що забезпечує першочергові потреби населення й

суттєво впливає на створення необхідних умов для ефективності та надійності функціонування господарського комплексу відповідно до встановлених нормативів і національних стандартів.

Однак, аналіз криміногенної обстановки засвідчує, що за останні роки кількість кримінальних протиправних діянь у житлово-комунальній сфері залишається стабільно високою з тенденцією до щорічного зростання питомої ваги тяжких та особливо тяжких її проявів, а також розмірів заподіяної ними шкоди (у 2015 р. зареєстровано 1,8 тис. кримінальних правопорушень, 2016 р. – 2,2 тис., 2017 р. – 2,0 тис., 2018 р. – 2,5 тис., 2019 р. – 2,1 тис., 2020 р. – 2,7 тис.). Серед внесених відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань про кримінальні правопорушення у цій сфері переважають кримінально-протиправні посягання проти власності (75 %), у тому числі вчинені шляхом привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (41 %). У зв'язку з тривалим реформуванням житлово-комунальної галузі, що проходить в умовах нестабільності спостерігається зростання кримінальних правопорушень, вчинених особами, які виконують організаційно-розпорядчі та адміністративно-господарські функції в управліннях, на підприємствах або організаціях у сфері ЖКГ (на 23 %). Водночас кількість виявлених у зазначений період організованих груп та злочинних організацій відповідного спрямування зменшилася на 33 %, а закінчених провадженням кримінальних правопорушень – на 27 %. [1]

На сьогодні, злочинці стали активно пристосовуватися до нової системи функціонування житлово-комунального господарства і форм контролю за її діяльністю, розширили можливості незаконного збагачення, використовуючи нові та видозмінені способи розкрадань, відповідальність за які передбачена ст. 191 КК України (розкрадання коштів, товарно-матеріальних цінностей зайняло лідируючі позиції). Характерним для житлово-комунальної галузі є кваліфіковане приховування злочинцями слідів та ознак кримінально каранних діянь (частка латентної (невиявленої) кримінальної протиправності у цій сфері складає 70–80 %) шляхом використання мережі різних господарюючих суб'єктів недержавного сектору, що займаються житлово-комунальним бізнесом, підроблення проектно-кошторисної, реєстраційної та дозвільної документації, ігнорування житлово-комунальних норм і правил безпеки, неправомірного доступу до інформації в автоматизованих телекомунікаційних мережах, застосування удосконалених технологій відмивання злочинних доходів, що значно ускладнює своєчасне запобігання та виявлення й

розслідування таких правопорушень.[2]

Кримінологічна характеристика таких кримінальних правопорушень здебільшого здійснюється на рівні підручників, посібників, окремих наукових публікацій. Ідеться про дослідження В. В. Антипова, А. В. Байлова, А. В. Вознюка, І. Б. Газдайки-Василишин, А. О. Данилевського, О. О. Дудорова, О. П. Дячкіна, І. Б. Медицького, Л. О. Мостепанюк, А. А. Музики, В. О. Навроцького, С. І. Полякова, О. В. Смагляка, В. П. Тихого та ін. Прикладні аспекти запобігання та протидії окремим видам злочинів у сфері будівництва розглядали також Д. І. Бедняков, Р. І. Благута, В. І. Василичук, С. В. Євдокименко, А. Ф. Зелінський, А. Б. Камоцький, П. В. Кобзаренко, Г. С. Крайник, В. Д. Ларічев, О. М. Литвак, О. М. Литвинов, В. М. Махов, А. В. Микитчик, В. Л. Ортинський, І. М. Попова, А. В. Савченко, О. В. Таран, О. В. Тихонова, В. В. Топчій, В. В. Фещук, М. С. Цуцкірідзе, В. В. Чернеї, М. П. Яблоков, О. В. Яскевич та ін.

Зважаючи на вагомий науковий внесок згаданих учених у розроблення зазначеної проблематики, зауважимо, що їх дослідження ґрунтувались на законодавстві попередніх періодів та вже застарілій правозастосовній практиці. Серед проблем організації запобігання кримінальним правопорушенням щодо розкрадань у сфері житлово-комунального слід виокремити недостатній рівень обізнаності працівників правоохоронних органів (слідчих, оперативних працівників) з особливостями способів їх вчинення та приховування з властивими господарсько-фінансовими операціями й інформаційно-телекомунікаційними технологіями. Тому, на сьогодні, в умовах розбудови правової демократичної держави європейського зразка існує потреба у створенні дієвої системи кримінальної юстиції, здатної вживати скоординованих заходів, спрямованих на запобігання кримінальній протиправності та корупції, розроблені окремої кримінологічної методики організації запобігання та виявлення таких кримінальних правопорушень, детермінантів та осіб їх вчинення, життя загальносоціальних, спеціально-кримінологічних та індивідуальних заходів запобігання в умовах чинного кримінального і кримінального процесуального законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>.

2. Довідка про злочини, учинені в Україні за 2014–2019 рр.: службовий документ. Департамент аналітичної роботи та організації управління МВС України. Київ, 2020. 124 с.

Чхеїдзе Гела Мурманович,
аспірант кафедри кримінології та
кримінально-виконавчого права
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬ ІНОЗЕМЦІ АБО ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА В УКРАЇНІ

Прискорення процесу європейської інтеграції України потребує впровадження у правоохоронну практику визнаних світовим співтовариством стандартів захисту прав і свобод людини. Демократичні перетворення в Україні є невід’ємними від гуманізації соціальних відносин, адже людина, її життя і здоров’я, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю. Під впливом глобалізації світової економіки і науково-технічного прогресу, взаємопроникнення різних соціальних груп у всьому світі відбувається поступові, але що набирає силу зміни системи цінностей, особових і громадських орієнтирів, деформація соціальних структур і культурної ментальності. Як наслідок, у суспільстві формуються різні протестні явища і процеси.

У той же час, бурхливий розвиток світових процесів глобалізації став однією з головних характеристик ХХІ ст. Проявом цих процесів, пов’язаним із людським ресурсом, є переміщення населення, зокрема, міждержавне та міжконтинентальне. Однак загалом позитивні та суспільно корисні за своєю сутністю наслідки глобалізації водночас мають певну криміногенність. У площині кримінологічної безпеки держав у цьому разі йдеться про вплив зовнішніх міграційних процесів на стан і структуру злочинності, а саме «підживлення» її злочинами, що вчиняються міждержавними мігрантами, та урізноманітнення складу злочинців приймаючих мігрантів держав за ознакою громадянства. Крім того, сучасні держави, що не перебувають за «завісою» та відкриті до прийняття мігрантів з інших держав, так чи інакше відчувають на собі наслідки діяльності транскордонної організованої злочинності [1, с. 229].

Прагнення держави запровадити в життя основні принципи